

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AKCIZŲ ĮSTATYMO NR. IX-569 1, 3, 23, 24, 25, 26, 30, 31, 65 IR 74 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. 446 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINIMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Atsižvelgiant į tai, kad alkoholio ir tabako akcizai yra tie mokesčiai, kurie nedaro žalos ekonomikai, o turi priešingą efektą – mažina alkoholio ir tabako vartojimą, šių medžiagų vartojimas yra vienas iš svarbiausių visuomenės sveikatos tikslų siekiant pagerinti gyventojų sveikatą ir sumažinti išlaidas ligoms susijusioms su alkoholio ir tabako vartojimu gydymui.

Atsižvelgiant į tai, kad 2021-2022 m. turėjome rekordinę metinę infliaciją, kurios dydis siekė 2021 m. 10,6 %, 2022 m. 21,7 %, tai reiškia, kad per dvejus metus prekių ir paslaugų kainos padidėjo daugiau nei 30 %, atsižvelgiant į istorinius duomenis metinis vartotojų kainų indeksas 2018 m. metais buvo 1,9 %, 2019 m. -2,7 %, 2020 m. 0,2 %, 2021 m. birželio mėn. buvo 3,6 %.

Visgi tam tikrų produktų kainos nedidėjo taip sparčiai ir vienos iš tų prekių yra alkoholiniai gėrimai, jų kainos 2022 m. padidėjo 11,4 %, tuo tarpu 2021 m. tik 0,4 %, cigarečių atitinkamai 5,6 % ir 5,5 %. Toks skirtumas yra natūralus, nes tiek tabako, tiek alkoholio produktų kainos didžiąja dalimi priklauso nuo akcizų, atsižvelgiant į tai, kad 2020-2023 m. vidutinis darbo užmokestis didėjo apie 10 % per metus, alkoholiniai gėrimai ir tabako produktai tapo labiau įperkami tiek kitų produktų atžvilgiu tiek dėl padidėjusių gyventojų pajamų, tai pažeidžia visuomenės sveikatos principus.

Suprantama, kad tuo metu kai įstatymo projektas buvo priimtas 2021 m. birželį įstatymų leidėjas negalėjo tikėtis tokio didelio kainų augimo, todėl siūlytina peržiūrėti alkoholio ir tabako akcizus papildomai padidinant akcizų dydžius nuo 1 iki 1,4 % nuo jau esamų dydžių, išskyrus elektroninių cigarečių skysčių siūloma padidinti 4 %, nes dėl apvalinimo neįmanoma padidinti mažiau. Toks padidinimas nesukels didelio šoko, tačiau geriau atlieps laikmečio aktualijoms ir padės geriau subalansuoti biudžetą, papildomas lėšas skiriant su krašto gynyba susijusioms reikmėms.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai - Seimo nariai Aurelijus Veryga ir Ligita Girskienė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Šiuo metu yra numatyta 2022-2024 m. alkoholio ir tabako akcizus didinti pagal 2021-06-29 priimtą Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 3, 23, 24, 25, 26, 30, 31, 65 ir 74 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. 446.

1 lentelė. Etilo alkoholiui ir alkoholiniams gėrimams taikomų akcizų tarifų didinimo 2024 m. planas:

Alkoholinių gėrimų grupės	Akcizų tarifai nuo 2024-01-01
Vynas ir kiti fermentuoti gėrimai iki 8,5 proc. stiprumo	109
Vynas ir kiti fermentuoti gėrimai virš 8,5 proc. stiprumo	219
Tarpiniai produktai iki 15 proc. stiprumo	234
Tarpiniai produktai virš 15 proc. stiprumo	333
Etilo alkoholis, 100 proc.	2 467
Alus, 1 proc.	9,46

2 lentelė. Tabako produktams ir jiems alternatyviems produktams taikomų akcizų tarifų didinimo 2024 m. planas:

Tabako produktų ir jiems alternatyvių produktų grupės		Akcizų tarifai nuo 2024-01-01
Cigaretės	Minimalus akcizų tarifas, Eur/1 000 vnt.	138
	Specifinis akcizų tarifo elementas, Eur/1 000 vnt.	85,3
	Vertybinis akcizų tarifo elementas, proc.	25 %
Cigarai ir cigarilės, Eur/kg		95
Rūkomasis tabakas, neapdorotas tabakas, Eur/kg		112,8
<i>Mokestinis poveikis kainai, Eur/20 g</i>		+0,20
Kaitinamojo tabako produktai (įskaitant jiems alternatyvius produktus), Eur/kg		
Kaitinamojo tabako produktai (įskaitant jiems alternatyvius produktus), Eur/1 000 vnt.		79,5
Elektroninių cigarečių skystis, Eur/ml		0,25

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Siūloma padidinti alkoholio ir tabako produktų akcizo mokesčio tarifus nuo 1 iki 1,5 %, kurie įsigalios nuo 2024 m. sausio 1 d.

1 lentelė. Etilo alkoholiui ir alkoholiniams gėrimams taikomų akcizų tarifų didinimo siūlomi tarifai 2024 m.:

Alkoholinių gėrimų grupės	Siūlomi akcizų tarifai nuo 2024-01-01
Vynas ir kiti fermentuoti gėrimai iki 8,5 proc. stiprumo	110
Vynas ir kiti fermentuoti gėrimai virš 8,5 proc. stiprumo	222
Tarpiniai produktai iki 15 proc. stiprumo	237
Tarpiniai produktai virš 15 proc. stiprumo	337
Etilo alkoholis, 100 proc.	2 492
Alus, 1 proc.	9,56

2 lentelė. Tabako produktams ir jiems alternatyviems produktams taikomų akcizų siūlomi tarifai 2024 m.:

Tabako produktų ir jiems alternatyvių produktų grupės		Akcizų tarifai nuo 2024-01-01
Cigaretės	Minimalus akcizų tarifas, Eur/1 000 vnt.	140
	Specifinis akcizų tarifo elementas, Eur/1 000 vnt.	86,2
Cigarai ir cigarilės, Eur/kg		96
Rūkomasis tabakas, neapdorotas tabakas, Eur/kg		114
Kaitinamojo tabako produktai (įskaitant jiems alternatyvius produktus), Eur/kg		
Kaitinamojo tabako produktai (įskaitant jiems alternatyvius produktus), Eur/1 000 vnt.		80,3
Elektroninių cigarečių skystis, Eur/ml		0,26

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Įstatymo priėmimas kriminogeninei situacijai ir korupcijai įtakos neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Įstatymo pakeitimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Siekiant įstatymo projekte siūlomus pakeitimus inkorporuoti į teisinę sistemą, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių įstatymų nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte naujų sąvokų nėra.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir atitinka Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti.

Įstatymui įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

Įstatymui įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės. Dėl etilo alkoholiui ir tabakui ir jų produktams akcizų tarifų padidinimo valstybės biudžetas 2024 m. papildomai galėtų gauti apie 8 mln. eurų.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

„Alkoholis“, „tabakas“, „akcizo mokestis“.

16. Kiti, iniciatoriaus nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teikia

Seimo nariai